

Warszawa, 15.08.2014

Dysydent Aron Atabek jest brutalnie traktowany w kazachstańskim więzieniu

Znanego kazachskiego dysydenta i poetę Arona Atabeka przeniesiono do aresztu śledczego w Pavlodarze, gdzie panują niezwykle trudne warunki. Za próbę obrony swoich praw trafił do karceru jako osoba „notorycznie naruszająca zasady”. Atabek zgłosił fakt pobicia go przez funkcjonariuszy aresztu, lecz w MSW odmówiono wszczęcia sprawy karnej z powodu „braku znamion przestępstwa”. Lekarze z aresztu śledczego zdiagnozowali u Arona Atabeka chorobę niedokrwienną serca, niewydolność krążenia mózgowego i dyskopatię lędźwiową. Jednocześnie stwierdzili, że „ogólny stan zdrowia skazanego jest zadowalający”. MSZ i Biuro Kazachstańskiego Rzecznika Praw Obywatelskich obstają przy tym, że Aron Atabek „otrzymuje wszelką niezbędną pomoc medyczną” w zakładzie karnym.

Więzień polityczny twierdzi, że z powodu opuchniętego stawu kolanowego trudno jest mu się poruszać. Lekarze jednak doszli do odmiennego wniosku stwierdzając, że Atabek porusza stawem „w pełnym zakresie”, a administracja aresztu zabroniła mu posługiwania się kulami, które otrzymał od obrońców praw człowieka. Wiersze dysydenta zostały konfiskowane przez strażników więziennych. Wbrew międzynarodowym zobowiązaniom władze Kazachstanu przymykają oczy na okrutne traktowanie Arona Atabeka.

Skazany Aron Atabek już kilkakrotnie był przenoszony z jednego zakładu karnego do drugiego, przy czym przez długi czas, ani krewni, ani dziennikarze, nie wiedzieli o miejscu jego pobytu. Po tym jak ukazały się jego opozycyjne wiersze dwukrotnie umieszczano go w pojedynczej celi w najcięższym kazachstańskim więzieniu w Arkalyk. W dniu 04.12.2013 Arona Atabeka wysłano z kolonii znajdującej się w Karazhal do aresztu śledczego w Karagandzie. Kazachstańskie społeczeństwo apelowało o przeniesienie Atabeka bliżej stałego miejsca zamieszkania jego rodziny. **Mimo to 07.04.2014 Atabek został wysłany do aresztu śledczego w Pavlodarze (АП-162/1)¹, który znajduje się jeszcze dalej od domu, niż poprzednie miejsce, w którym dysydent odbywał karę.**

REPRESJE W PAWŁODARSKIM ARESZCIE ŚLED CZYM

Po przeniesieniu Arona Atabeka do Pavlodaru, represje nie ustały. Podczas rozmowy 02.07.2014 **powiedział swojemu synowi, że funkcjonariusze aresztu bili go pałką po głowie i plecach².** Międzynarodowa organizacja Pen International wezwała władze Kazachstanu do przeprowadzenia kompleksowego śledztwa w sprawie tych przypadków³. Jednak MSW oświadczyło, że na podstawie wyników kontroli postępowania przygotowawczego fakty stosowania tortur lub innego okrutnego traktowania, czy też prześladowania z powodów politycznych „nie zostały stwierdzone”. Nie wszczęto sprawy karnej „z powodu braku znamion przestępstwa w działaniach funkcjonariuszy”.

W ciągu kilku dni pobytu w pawłodarskim areszcie Aron Atabek otrzymał 7 nagan i 2 razy trafił do karnej izolatki. W dniu 18.04.2014 poeta został uznany za osobę, która „notorycznie narusza prawa” i przeniesiony do specjalnej celi karnej. W dniu **21.05.2014 Aron Atabek ponownie został umieszczony**

¹ <http://rus.azattyq.org/archive/news/20140421/360/360.html?id=25356389>

² <http://rus.azattyq.org/content/aron-atabek-v-tyurme-svidanie-s-synom-askarom/25444405.html>

³ <http://www.pen-international.org/newsitems/call-to-action-kazakhstan-ill-poet-beaten-in-prison/>

w karcerze, gdzie spędził ponad miesiąc. Według żony dysydenta Zhayny Aydarkhan, pobyt w karcerze pogorszył jego stan zdrowia⁴.

Syn poety Askar Aydarkhan ostatni raz odwiedził ojca 02.07.2014. Jego zdaniem, Aron Atabek mocno schudł i kuleje⁵. **Dysydent cierpi na takie schorzenia jak choroba niedokrwienna serca, przewlekły niezbyt żołądka, niewydolność krążenia mózgowego, bóle kręgosłupa w odcinku lędźwiowym, opuchlizna stawu kolanowego i zakleszczenie nerwu trójdzielnego**⁶. Urazy nogi i kręgosłupa odniesione jeszcze w czasie starć w Shanyrak, poważnie się zaostrzyły na skutek pobytu w więzieniu. Według samego Arona Atabeka, bóle w nodze wywołane przez opuchnięty staw kolanowy, osiągnęły taki stopień, że nie może jej podnosić i z trudem się porusza. Aron Atabek wiele razy prosił krewnych i obrońców praw człowieka o przystanie mu kul lub laski. **Pomimo tego, że otrzymał od obrońców praw człowieka potrzebne rzeczy, nie może z nich korzystać z powodu zakazu wydanego przez administrację kolonii.**

Atabek kilka razy zwracał się do administracji aresztu z prośbą o skierowanie go na leczenie do miasteczka sanitarnego i przyznanie mu grupy inwalidzkiej. Po licznych skargach Atabeka, doczekał się on wizyty przedstawicieli departamentu Komitetu Więziennictwa (KUIS), a mianowicie, biegłego lekarza sądowego i głównego lekarza specjalnej grupy do spraw opieki zdrowotnej więźniów. **Przedstawiciele struktur państwowych po zbadaniu Atabeka doszli do wniosku, że stan jego zdrowia mieści się w granicach normy.** Zarzucili Atabekowi, że pisząc skargi próbuje w ten sposób uniknąć pobytu w zakładzie karnym⁷.

Krewni dysydenta i kazachstańscy obrońcy praw człowieka niejednokrotnie występowali z oficjalnymi wnioskami do różnych instancji państwowych w Kazachstanie⁸ prosząc o przeprowadzenie kompleksowego badania lekarskiego i opiekę medyczną dla Arona Atabeka. **Wszystkie odpowiedzi udzielone przez organy państwowe, mają mniej więcej tę samą treść: stan Arona Atabeka jest zadowalający, dlatego nie wymaga on leczenia stacjonarnego.**

Pawłodarska prokuratura poinformowała obrońcę praw człowieka Maksa Bokayeva, że w kwietniu 2014 roku w areszcie Atabekowi postawiono diagnozę: „Przewlekła choroba hemoroidalna w stadium remisji. Dyskopatia lędźwiowa w stadium remisji. Choroba niedokrwienna serca. Niewydolność krążenia mózgowego”. Lekarze zbadali również bolące stawy Atabeka i stwierdzili: „ (...) ruchomość stawu kolanowego w pełnym zakresie, rotacja w przód i na boki zachowana”. Na tej podstawie **pawłodarska prokuratura** doszła do wniosku, że: „W chwili kontroli stan ogólny więźnia jest zadowalający. Nie wymaga leczenia stacjonarnego”. To samo stwierdzono też w **Ministerstwie Spraw Wewnętrznych** zaznaczając, że Atabek został zarejestrowany i objęty obserwacją poradni, gdzie „zapewniono mu niezbędną pomoc i leczenie”. W dniu 06.08.2014 Biuro **Kazachstańskiego Rzecznika Praw Obywatelskich** odnotowało, że Atabekowi „zapewniono obserwację medyczną w warunkach jednostki lekarskiej placówki w pełnym zakresie”.

WŁADZE ROZPRAWIAJĄ SIĘ Z NIEWYGODNYM DZIAŁACZEM SPOŁECZNYM

Aron Atabek znalazł się na pierwszej liście kazachskich więźniów politycznych, stworzonej przez znanych obrońców praw człowieka i aktywistów obywatelskich, w tym przez Zauresh Batalovą, Yevgeniya Zhovtisa, Lukpana Akhmedyarova. Dla wielu przedstawicieli kazachstańskiego społeczeństwa obywatelskiego poeta i dysydent Aron Atabek jest moralnym autorytetem. Obrońca

⁴ <http://rus.azattyq.org/content/aktivisty-perezhivayut-za-zdorovie-atabeka/25428692.html>

⁵ <http://rus.azattyq.org/content/aron-atabek-v-tyurme-svidanie-s-synom-askarom/25444405.html>

⁶ <http://socialismkz.info/?p=12472>

⁷ <https://www.facebook.com/notes/bakhytzhantoregozhina/новости-от-арона-атабека-письмо-от-14072014/836120679733852>

⁸ Administracja więzienia, Rzecznik Praw Obywatelskich RK, KUIS RK, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych, Prokuratura Generalna, Prezydent RK.

praw człowieka Maks Bokayev przypuszcza, że Atabek stanowi zagrożenie dla władz, ponieważ na wolności może skonsolidować wokół siebie grupę politycznych zwolenników. **Kazachstańskie władze usiłują nie dopuścić, by polityczne idee poety uzyskały szeroki rozgłos.** Według Atabeka, administracje zakładów karnych konfiskują jego rękopisy, które wysyła krewnym i przyjaciołom, a następnie przekazują je do Komitetu Bezpieczeństwa Narodowego⁹.

Nieustanne przenoszenie Atabeka z jednego więzienia do drugiego także można traktować jako jeden ze sposobów wywierania nacisku na dysydenta. W ciągu ostatnich dwóch lat Aron Atabek przebywał w miejscach odosobnienia w 4 różnych miastach: Karazhal, Arkalyk, Karaganda i Pavlodar. MSW nie przedstawiło przy tym podstaw prawnych przeniesienia Atabeka¹⁰. Jak twierdzi syn Atabeka, jego ojciec przebywa w bardzo ciężkich warunkach: „*Jak zrozumiałem z rozmowy z ojcem, w karagandyjskim areszcie było mu gorzej niż w więzieniu w Karazhal, dokąd został skierowany pierwotnie w celu odbycia kary. A w areszcie w Pavlodarze jest mu jeszcze gorzej niż w areszcie w Karagandzie*”¹¹. **Syn Atabeka przypuszcza, że to w odwecie za pisanie w więzieniu utworów krytykujących władze, wyszukuje się miejsc, w których panują wyjątkowo surowe warunki, żeby złamać i nadwyrężyć jego zdrowie.**

Niedostępność kazachstańskiego systemu penitencjarnego sprawia, że życie więźnia w całości uzależnione od decyzji więziennej administracji. obrońcy praw człowieka przytaczają fakty okrutnego traktowania Arona Atabeka i domagają się od władz zaprzestania wyrównywania rachunków z dysydem, jednak przedstawiciele oficjalnych struktur twierdzą, że prawa Atabeka są przestrzegane. **Fundacja Otwarty Dialog wyraża żal z powodu wątpliwego stanowiska Biura Kazachstańskiego Rzecznika Praw Obywatelskich, który powołał się na stanowisko prokuratury i MSW, równocześnie nieodwiedzając Atabeka w areszcie.** Wnioski organów państwowych i lekarzy więziennych odnośnie stanu zdrowia Atabeka są wątpliwe. Ich ekspertyzy zostały przeprowadzone bez udziału przedstawicieli niezależnych organizacji społecznych.

Swoimi działaniami wobec Arona Atabeka kazachstańskie władze poważnie naruszają nie tylko własne ustawodawstwo, ale też Konwencję ONZ przeciwko stosowaniu tortur oraz Międzynarodowy Pakt Swobód Obywatelskich i Politycznych. Kazachstan uchyla się od rozwiązania problemu, jakim jest systematyczne stosowanie tortur przez funkcjonariuszy policji oraz służby więziennej. W związku z przygotowaniami do podpisania nowego porozumienia o poszerzonym partnerstwie i współpracy pomiędzy UE a Kazachstanem, Unia powinna wyrazić swoje pryncypialne stanowisko odnośnie spełnienia jednego z warunków zacieśnienia współpracy, jakim jest niedopuszczalność represjonowania opozycyjnych polityków, aktywistów i dziennikarzy.

Wzywamy do poparcia następujących żądań kierowanych do kazachstańskich władz:

- Przeprowadzenie kompleksowego badania stanu zdrowia Arona Atabeka, w tym badań z udziałem przedstawicieli niezależnych organizacji humanitarnych „Lekarze bez Granic” i „Międzynarodowy Czerwony Krzyż”.
- Udzielenie właściwej pomocy medycznej Aronowi Atabekowi poprzez wysłanie go na leczenie do specjalistycznej placówki więziennej (miasteczko sanitarne).

⁹ Takie działania są sprzeczne z zasadami cenzurowania korespondencji więźniów. Zgodnie z zasadami „Regulaminu Wewnętrznego Zakładów Karnych” korespondencja poddana cenzurze powinna zostać zniszczona, a więzień poinformowany o tym fakcie za pisemnym potwierdzeniem. Aron Atabek nie został poinformowany o zatrzymaniu i przekazaniu służbom specjalnym jego listów.

¹⁰ Zgodnie z zarządzeniem ministra spraw wewnętrznych Republiki Kazachstanu „W sprawie zasad przenoszenia skazanych na karę pozbawienia wolności”, przeniesienia skazanego do innego zakładu karnego odbywa się na podstawie: 1) postanowień, wyroków sądu; 2) wniosku zakładu karnego w sprawie przeniesienia z uwagi na stan zdrowia; 3) w celu zapewnienia bezpieczeństwa osadzonego; 4) z powodu reorganizacji zakładu karnego. Dokonując przeniesienia Atabeka MSW nie powoływało się na żaden z tych punktów.

¹¹ <http://rus.azattyq.org/content/aron-atabek-v-tyurme-svidanie-s-synom-askarom/25444405.html>

-
- Wyrażenie zgody na korzystanie przez Arona Atabeka z przedmiotów o charakterze medycznym, które zostały mu przekazane.
 - Niedopuszczenie do wywierania dalszych nacisków na więźnia poprzez zagwarantowanie należnych mu praw do korespondencji i spotkań z krewnymi.
 - Udzielenie kazachskim i międzynarodowym obserwatorom swobodnego dostępu do zakładu karnego w celu monitorowania przestrzegania praw Arona Atabeka.
 - Przeprowadzenie szczegółowego śledztwa dotyczącego wywierania nacisków na Arona Atabeka oraz przetrzymywania go w niezwykle surowych warunkach w zakładach karnych w Karazhal, Arkalyk i Pavlodarze.
 - W czasie prac nad kolejną ustawą o amnestii, umieszczenie Arona Atabeka na liście osób, wobec których możliwe jest zastosowanie aktu łaski. Wzywamy także prezydenta Kazachstanu do ułaskawienia Arona Atabeka, a Rzecznika Praw Obywatelskich do złożenia stosownego wniosku w tej sprawie.
 - Rozważenie możliwości zwolnienia Arona Atabeka z odbywania kary ze względu na zły stan zdrowia na podstawie art. 168 kkw RK

Sprawa Arona Atabeka powinna zostać rozpatrzona na najbliższej 20. sesji grupy roboczej Powszechnego Przeglądu Okresowego (PPO) jako kolejny przykład łamania przez Kazachstan zobowiązań międzynarodowych. W sprawie Arona Atabeka kazachstańskie władze ignorują zalecenia krajów ONZ w ramach PPO, w szczególności dotyczące:

- dalszego podejmowania wysiłków w zakresie likwidacji tortur i poprawy warunków w jakich przebywają aresztowani i zapewnienia ochrony praw więźniów;
- dalszego kierowania się zasadą absolutnej nietolerancji dla tortur i okrutnego, nieludzkiego lub poniżającego ludzką godność traktowania i karania;
- poprawienia warunków i stanu w dziedzinie praw człowieka w więzieniach oraz prowadzenia niezależnych śledztw w sprawach dotyczących stosowania przemocy w więzieniach;
- stworzenia mechanizmu niezależnego monitoringu wszystkich miejsc pozbawienia wolności zgodnie z postanowieniami Protokołu Fakultatywnego do Konwencji przeciwko torturom w celu skutecznego zapobiegania stosowaniu tortur;
- prowadzenie działań doskonalących system sądowniczy w celu zagwarantowania praw osobom aresztowanym lub przebywającym w więzieniach.

Poparcia dla naszych apelu można udzielić pisząc pod adres:

- Placówka państwowa АП-162/1 Wydział Komitetu Więziennictwa, 140000 Pavlodar, Tsiolkovskogo, tel. +7 (7182) 57-13-30;
- Prokuratura Obwodu Pawłodarskiego – Pavlodar, ul. Lermontova 3, tel. +77750106717;
- Prezydent Nursultan Nazarbajev – Administracja Prezydenta, gmach „Akorda”, Lewy Brzeg, Astana 010000, Kazachstan, tel. +7 7172 72 05 16;
- Rzecznik Praw Obywatelskich w Republice Kazachstanu Askar Shakirov – 010000 Astana, Lewy Brzeg, Dom Ministerstw, wejście Nr 15; e-mail: ombudsman-kz@mail.ru, fax: +7 7172 740548;
- Przewodniczący Komitetu Systemu Więziennictwa MSW RK Baurzhan Berdalin – 010000 Astana, ul. B.Maylina 2, tel. +7 7172 72-30-26, +7 7172 72-30-37. Formularz kontaktowy: <http://kuis.kz/kz/otinishter>;
- Minister Spraw Wewnętrznych RK Kalmukhanbet Kasymov - 010000 Astana, prospekt Tauelsizdik 1, tel. +7 7172 72 24 93, +7 7172 71-51-89, e-mail: oraz-n@mvd.kz;

-
- Prokurator Generalny RK Askhat Daulbayev – 010000 Astana, Dom Ministerstw, wejście Nr 2, ul. Orynborg 8, tel. +7 7172 71-26-20, +7 7172 71-28-68;
 - Ministerstwo Spraw Zagranicznych Republiki Kazachstanu Yerlan Idrisov – 010000 Astana, Lewy Brzeg, ul. Kunayeva 31, tel. +7 (7172) 72-05-18, +7 (7172) 72-05-16, e-mail: midrk@mfa.kz;

Informacje dodatkowe

Więzień polityczny Aron Atabek już od ponad 6 lat przebywa za kratami. Z powodu konfliktu na tle mieszkaniowym 14.07.2006 na osiedlu Shanyrak w Almaty doszło do starć pomiędzy miejscową ludnością a policją. Aron Atabek był przewodniczącym komitetu reprezentującego właścicieli ziemi i mieszkańców rejonu. Według relacji licznych świadków, w czasie starć z policją próbował powstrzymać przemoc. Pomimo to 18.10.2007 sąd skazał go na 18 lat pozbawienia wolności w kolonii ścisłego reżimu za zorganizowanie masowych zamieszek. Chcąc uzyskać zeznania obciążające Arona Atabeka policja przez pięć dni znęcała się na świadkami Aybatyrem i Bauyrzhanem Ibragimami, bijąc ich w piwnicy¹².

Przed skazaniem Aron Atabek aktywnie zajmował się działalnością opozycyjną, dlatego wydarzenia do jakich doszło na osiedlu Shanaryk mogły być jedynie powodem do pozbycia się niewygodnego działacza społecznego. Przebywając w zamknięciu Atabek nadal krytykował w swoich utworach reżim Nursultana Nazarbajewa. W 2010 roku w Egipcie została mu przyznana nagroda „Freedom to Create” w kategorii „Twórca w więzieniu”¹³. Wcześniej, 11.09.2012 Aron Atabek zwracał się już ze skargą na stosowanie tortur przez administrację kolonii. W surowych więziennych warunkach przebył gruźlicę i zapalenie płuc.

W celu uzyskania bardziej szczegółowych informacji prosimy o kontakt:

Katerina Savchenko - katerina.savchenko@odfoundation.eu

Igor Savchenko - igor.savchenko@odfoundation.eu

¹² <http://en.odfoundation.eu/a/3111,political-persecution-against-the-kazakhstan-dissident-aron-atabek>

¹³ <http://tirik.org/index.php/politzkmenu/aronmenu/item/224-aronatabekprofile>